

HELSINGIN YLEISKAAVA

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Miten yleiskaava tehdään ja miten sen valmisteluun voi osallistua?

Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston
yleissuunnitteluosaston selvityksiä 2012:1

Helsingin kaupunki
Kaupunkisuunnitteluvirasto

HELSINGIN YLEISKAAVA

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

13.11.2012

Miten yleiskaava tehdään ja miten sen valmisteluun voi osallistua?

© Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto 2012

Graafinen suunnittelu: Tsto

Taitto: Juhapekka Väre

Kuvat: Teina Ryyänen

Paino: Kirjapaino Uusimaa 2012

ISSN 1458-9664

Sisältö

<u>Johdanto</u>	5
<u>1. Miksi Helsinki tarvitsee uuden yleiskaavan?</u>	
Helsinki kasvaa, asuntoja tarvitaan	6
Kaupunkirakenteesta tehtävä toimivampi.....	6
Yritykset tarvitsevat erilaisia tiloja	7
Toimivat kansainväliset liikenneyhteydet varmistettava	7
<u>2. Yleiskaavan rakenne</u>	
Visio, kartta ja toteutusohjelma	8
<u>3. Yleiskaavaan vaikuttavia lähtökohtia ja suunnitelmia</u>	
Yleiskaavan laatiminen osana toimintasuunnitelmaa	9
Maankäyttö- ja rakennuslaki	9
Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	9
Maakuntakaava	10
Yleiskaavat	11
Asemakaavat	11
Muita lähtötietoja	11
<u>4. Mitä asioita selvitetään ja tutkitaan yleiskaavoituksessa?</u>	
Selvitystyön perusteet.....	12
Yleiskaavaan liittyviä tutkimuksia ja selvityksiä	12
<u>5. Miten vaikutuksia arvioidaan?</u>	
Suunnittelu- ja vaikutusalue	14
Arvioitavat vaikutukset.....	14
Yleiskaavan vaikutusten arvioinnin aihealueita	14
<u>6. Miten kaavoitus etenee?</u>	
Yleiskaavaprosessin aikataulu	16
<u>7. Miten voin osallistua?</u>	
Osallistuminen	17
Mistä saan tietoa?	17
Ketkä voivat osallistua?	18
Ketkä laativat yleiskaavan?	18
<u>Yhteystiedot</u>	19

www.kontti.fi

JÄTKÄSAARI

Johdanto

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto aloittaa uuden yleiskaavan laatimisen. Yleiskaava on pitkän aikavälin maankäytön suunnitelma, jolla ohjataan kaupungin yhdyskuntarakenteen kehittämistä. Helsingissä yleiskaava on laadittu noin kymmenen vuoden välein. Nykyinen yleiskaava (Yleiskaava 2002) sai lainvoiman vuonna 2007. Uusi yleiskaava valmistellaan siten, että Helsingin kaupunginvaltuusto voi tehdä siitä päätöksen viimeistään vuonna 2016.

Helsingissä yleiskaavalla on usein ollut jokin kaupunkirakennetta merkittävästi muuttava sisältö. Nykyisen kaltainen yleiskaavoitus sai alkunsa vuoden 1960 yleiskaavasta. Haasteena oli löytää uusia laajoja alueita asumiseen, sillä Helsingissä oli vakava asuntopula. Yleiskaavassa osoitettiin uusia asuinalueita kantakaupungin ulkopuolelle. Näin saivat alkunsa mm. Pihlajamäki, Konala, Myllypuro ja Kontula. Vuoden 1972 yleiskaavassa määriteltiin kolme aluekeskusta: Pasila, Malmi ja Itäkeskus. Yleiskaavaa täydennettiin vuonna 1976 kantakaupungin osayleiskaavalla, jonka avulla haluttiin pitää kantakaupunki asuttuna. Tuolloin oli kannattavaa muuttaa asuntoja toimistoiksi ja nämä niin sanotut piilokonttorit uhkasivat kaupungin elinvoimaa. Vuoden 1992 yleiskaava oli Helsingin kehitykselle merkittävä, sillä siinä osoitettiin tavarasatamalle paikka Vuosaareen. Yleiskaavassa 2002 satamilta vapautuneet alueet Jätkäsaari, Kalasatama ja Kruunuvuorenranta kaavoitettiin asumiseen.

Yleiskaava vaikuttaa siihen, millainen Helsinki on vuosikymmenten kuluttua. Nyt valmisteilla olevassa yleiskaavassa tehdään maankäytön visio vuoteen 2050. Suuret muutokset kaupunkirakenteessa toteutuvat hitaasti. Esimerkiksi Vuosaaren satama oli suunnitelmissa jo 1980-luvulla, mutta se otettiin käyttöön vasta kolmenkymmenen vuoden kuluttua vuonna 2008. Metron valmistuminen suunnittelun aloittamisesta kesti myös noin kolme vuosikymmentä. Noin 10 000 asukkaan kaupunginosan rakentaminen valmiiksi vie aikaa noin kaksikymmentä vuotta.

Yleiskaavalla on suuri vaikutus helsinkiläisten elämään. Se vaikuttaa siihen, kuinka helppoa on liikkuminen töihin, palveluihin, kotiin ja harrastuksiin sekä siihen, löytyykö Helsingistä kohtuuhintaisia asuntoja erilaisiin elämänvaiheisiin. Yleiskaava ohjaa asemakaavoitusta ja muuta tarkempaa suunnittelua. Helsinki on jo lähes kokonaan asemakaavoitettu, joten nykyisiä asemakaavoja tullaan muuttamaan uuden yleiskaavan perusteella. Vaikka Helsinki tulee muuttamaan ja tiivistymään, sen erityispiirteet ja hienot paikat halutaan säilyttää.

Yleiskaava on Helsingin kaupungin kannanotto moniin asioihin, joilla on vaikutuksia koko Helsingin seutuun. Tällaisia ovat esimerkiksi liikenne- ja infrastruktuurin sijoittuminen. Osa näistä vaikutuksista on valtakunnallisia. Maankäyttösuunnitelman laatiminen Helsingin seudulle on käynnistymässä rinnan yleiskaavatyön kanssa. Myös tätä varten Helsingin on tarpeen linjata maankäyttöä ja liikennettä rajojensa sisäpuolella siten, että samalla huomioidaan koko seudun kehitys. Uusi yleiskaava mahdollistaa nykyisen ydinkaupungin kehittämisen kuntarajoista riippumatta ja kaavaprosessi nivoutuu seudulliseen suunnitteluun. Tiivistä yhteistyötä tehdään muiden pääkaupunkiseudun kuntien kanssa.

Yleiskaavatyöhön toivotetaan lämpimästi tervetulleiksi kaupunkilaiset, naapurikaupungit, seudun toimijat ja kaikki asiasta kiinnostuneet. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa kerrotaan yleiskaavan lähtökohdista; siitä miten suunnitelma tehdään, miten sitä arvioidaan sekä miten laatimiseen voi osallistua.

1. Miksi Helsinki tarvitsee uuden yleiskaavan?

Helsinki kasvaa, asuntoja tarvitaan

Helsingin asukasmäärä rikkoi 600 000 asukkaan rajan vuonna 2012. Kaupungin tietokeskuksen yleiskaavoituksen tueksi laatiman vuonna 2012 valmistuneen vuoteen 2050 ulottuvan väestöennusteen mukaan kasvu jatkuu myös tulevaisuudessa. Nopeimman kasvuvaihtoehdon mukaan väestönkasvu vuoteen 2050 mennessä on 265 000 henkeä. Tämän kokoluokan kasvu edellyttäisi yli 190 000 uuden asunnon rakentamista tulevien 40 vuoden aikana.

Kaupungin kasvu on yksi tärkeimmistä syistä sille, että Helsinki tarvitsee uuden yleiskaavan. Helsingin on pystyttävä tarjoamaan kohtuuhintaisia asuntoja kasvavalle väestölleen. Nykyisessä yleiskaavassa ei ole tulevaisuuden tarpeisiin riittävästi asemakaavoitettavia alueita. Helsingissä on käynnistynyt satamilta vapautuneiden alueiden rakentaminen Jätkäsaarella ja Kalasatamassa. Niiden lisäksi rakentamista on lähivuosina tulossa runsaasti Kruunuvuorenrantaan, Hernesaareen, Kuninkaantammen, Pasilaan ja aikanaan myös Östersundomiin. Näille isoille projektialueille voidaan rakentaa arvioiden mukaan noin 70 000 asuntoa eli asunnot noin 120 000 asukkaalle.

Toteutuvan asuntotuotannon määrä riippuu oleellisesti rakentamiskelpoisen tonttimaavaranannon suuruudesta. Arvioiden mukaan Helsinkiin tulisi vuoteen 2050 mennessä asemakaavoittaa nykyisen kaavavaranannon lisäksi noin 9 miljoonaa kerrosneliötä, mikäli asuntokysyntä pysyy suhteellisen vakaana. Tämä ei ole mahdollista ilman uutta yleiskaavaa.

Kaupunkirakenteesta tehtävä toimivampi

Ilmastonmuutoksen hillitseminen on yksi maankäytön suunnittelun suurista haasteista. Helsingin kaupunki on sitoutunut vähentämään huomattavasti kasvihuonekaasupäästöjään. Vuoteen 2020 mennessä vuoden 1990 päästötasosta on vähennettävä 20 prosenttia ja vuoteen 2050 mennessä tavoitellaan kokonaan ilmastopäästötöntä yhdyskuntaa.

Kaupunkisuunnittelussa suurin ja todennäköisesti merkittävin keino hillitä ilmastonmuutosta on yhdyskuntarakenteen tiivistäminen. Toimiva kaupunkirakenne vähentää esimerkiksi liikkumisen tarvetta ja sitä kautta yhdyskunnan aiheuttamat liikenteen päästöt vähenevät. Yleiskaava on tämän tavoitteen saavuttamisen kannalta keskeinen väline. Kaavoituksella voidaan niin haluttaessa myös ohjata alueellista energiatehokkuutta ja mahdollisesti jopa alueen asukkaan laskennallista hiilijalanjälkeä.

Tärkeää on myös kaupunginosien saavutettavuus. Helsingistä halutaan luoda verkostokaupunki, jossa on hyvien keskustaan suuntautuvien säteittäisten yhteyksien lisäksi kattavat poikittaiset julkisen liikenteen yhteydet mieluummin raideyhteyksinä. Pikaraitiotiehen tukeutuvat keskuksat saavat aivan uuden identiteetin ja niiden vetovoima paranee myös yksityisten palveluntarjoajien ja yritysten näkökulmasta. Tällaisessa kaupunkirakenteessa palvelut ovat helposti saatavilla myös silloin, kun jokin palvelu puuttuu juuri omasta kaupunginosasta. Rakenne on perusteltu myös ilmastonäkökulmasta.

Yritykset tarvitsevat erilaisia tiloja

Helsinki on Suomen suurin työpaikkakeskittymä. Kaikista Suomen työpaikoista 17 prosenttia ja Helsingin seudun työpaikoista 55 prosenttia on Helsingissä. Helsingin ydinkeskusta ja kantakaupunki muodostavat koko seudun elinkeinotoiminnan vahvimman alueen.

Uusi yleiskaava tarvitaan varmistamaan, että Helsinki on tulevaisuudessakin yritystoiminnan näkökulmasta vetovoimainen kaupunki. Näin kaupunkilaisilla on jatkossakin työpaikkoja ja hyvät palvelut.

Monipuolinen elinkeinorakenne edellyttää profiililtaan erityyppisiä elinkeinoalueita. Suurin kysyntä kohdistuu Helsingissä ja pääkaupunkiseudulla toimisto- ja liiketilaan. Toimiva kaupunkiseutu tarvitsee kuitenkin myös edullisempien toimitilojen alueita sekä pienteollisuuden, tukkukaupan, työpajojen ja pienten toimitilojen sijoittumispaikkoja.

Useilla Helsingin yritysalueilla on paineita muuttua joko kokonaan tai osittain asumiskäyttöön. Tämä ei aina ole toivottavaa kaupungin monipuolisen kehityksen ja talouden kannalta. Uudessa yleiskaavassa on mahdollista näyttää kaupungin vahva tahtotila yritysalueidensa kehittämiseen.

Toimivat kansainväliset liikenneyhteydet varmistettava

Eräs uuden yleiskaavan tehtävistä on varmistaa, että Helsinki on kansainvälisesti kilpailukykyinen kaupunki. Maankäytön suunnittelulla pitää mahdollistaa hyvät liikenneyhteydet. Tähän liittyvät esimerkiksi sujuvat ja nopeat raideyhteydet Eurooppaan sekä Suomenlahden talousalueen logistiikkareittien vahvistaminen. Esimerkkejä ovat nopea raideyhteys Pietariin ja mahdollinen tunneli Helsingin ja Tallinnan välillä, mikä mahdollistaisi liittymisen Rail Balticaan ja sitä myötä nopean raideyhteyden Keski-Eurooppaan.

Myös satamien rooli Helsingin kaupunkirakenteessa on edelleen tärkeä. Edellisen yleiskaavan aikana vapautettiin satamatoiminnoilta maata uusien asuinalueiden rakentamiseen. Uudessa yleiskaavassa on määriteltävä, miten jäljelle jääneet satamat yhdistetään paremmin kaupunkirakenteeseen, mihin tulevaisuudessa ohjataan erilaisia toimintoja ja kuinka satamien liikennejärjestelyt hoidetaan.

2. Yleiskaavan rakenne

Visio, yleiskaavakartta ja toteutusohjelma

Uusi yleiskaava koostuu kolmesta osiosta: visiosta, yleiskaavakartasta ja toteutusohjelmasta.

- **Visio 2050** on maankäytön pitkän aikavälin tavoitetilä vuoteen 2050 asti. Visiotyön pohjana on ajatus Helsingistä raideliikenteen verkostokaupunkina, jolla on laajeneva vahva pääkeskus – kantakaupunki. Visiossa tarkastellaan Helsinkiä myös osana seutua ja eurooppalaisten suurkaupunkien verkostoa.
- **Yleiskaavakartta** merkintöineen ohjaa asemakaavoitusta noin vuoteen 2030 saakka tai kunnes laaditaan seuraava yleiskaava. Kaavakartan tarkkuus määräytyy suunnittelun kuluessa. Yleiskaavaselostukseen liittyy runsaasti selventävää aineistoa. Selostuksessa on tiedot kaavan ratkaisun perusteluista ja vaikutuksista. Selostukseen liittyy selventävää aineistoa.
- **Toteutusohjelmassa** esitetään se, millä keinoilla yleiskaavan tavoitteisiin voidaan päästä. Siinä määritellään myös yleiskaavan toteuttamisaikataulu ja -järjestys. Siinä voidaan esimerkiksi määrittää asemakaavoitusjärjestys.

3. Yleiskaavaan vaikuttavia lähtökohtia ja suunnitelmia

Yleiskaavan laatiminen osana toimintasuunnitelmaa

Kaupunkisuunnittelulautakunta on hyväksynyt Helsingin uuden yleiskaavan laatimisen osana kaupunkisuunnitteluviraston toimintasuunnitelmaa vuosille 2012–2014. Syksyllä 2012 kaupunginvaltuuston hyväksymässä asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelmassa todetaan, että Helsinki laatii yleiskaavan seuraavan valtuustokauden aikana.

Yleiskaavan laadintaa ohjaavat maankäyttö- ja rakennuslaki, sen mukaiset valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) sekä maakuntakaava.

Maankäyttö- ja rakennuslaki

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan yleiskaavan tarkoituksena on kunnan yhdyskuntarakenteen ja maankäytön yleispiirteinen ohjaaminen sekä toimintojen yhteen sovittaminen. Yleiskaavassa esitetään tavoitellun kehityksen periaatteet ja osoitetaan tarpeelliset alueet yksityiskohtaisen kaavoituksen ja muun suunnittelun sekä rakentamisen ja muun maankäytön perustaksi.

Laissa määrätään lisäksi, että Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupunkeihin laaditaan kuntien yhteinen yleiskaava. Helsingin uusi yleiskaava laaditaan siten, että se luo jatkossa edellytykset myös pääkaupunkiseudun yhteisen yleiskaavan laatimiselle.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Tarkistetut valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet tulivat voimaan vuonna 2009. Helsingin yleiskaavoituksessa varmistetaan, että kaavan ratkaisut edistävät niitä. Valtakunnallisissa tavoitteissa on painotettu erityisesti yhdyskuntarakenteen eheyttämistä ja hyviä julkisia liikenneyhteyksiä – erityisesti raideliikenneyhteyksiä

sekä kävelyn ja pyöräilyn yhteyksiä – yhdyskuntien ja elinympäristöjen ekologista, taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista kestävyyttä, energiakysymyksiä sekä ilmastonmuutokseen sopeutumista. Terveelliselle ja turvalliselle kaupunkiympäristölle tulee luoda edellytykset. Alueidenkäytön suunnittelulla on huolehdittava, että asunto- ja työpaikkarakentamiseen on tarjolla riittävästi tonttimaata. Lisätietoa tavoitteista löytyy osoitteesta www.ymparisto.fi/vat.

Helsingin seutua koskevien erityistavoitteiden mukaan Helsingin seutua tulee kehittää kansainvälisesti kilpailukykyisenä valtakunnallisena pääkeskuksena luomalla edellytykset riittävälle ja monipuoliselle asunto- ja työpaikkarakentamiselle, toimivalle liikennejärjestelmälle sekä hyvälle elinympäristölle. Lisäksi tavoitteena on edistää joukkoliikenteeseen, erityisesti raideliikenteeseen tukeutuvaa ja eheytvää yhdyskuntarakennetta sekä vahvistaa seudun keskuksia asunto-, työpaikka- ja palvelukeskuksina.

Lisäksi Helsingin seudulla on tavoitteena, että alueidenkäytössä varmistetaan tonttimaan riittävyys asuntotuotannon turvaamiseksi. Merkittävä rakentaminen tulee sijoittaa joukkoliikenteen, erityisesti raideliikenteen palvelualueelle. Väestön tarpeiden edellyttämät virkistyskäyttöön soveltuvat, riittävän laajat ja vetovoimaiset alueet sekä niitä yhdistävän viheralueverkoston jatkuvuus on turvattava.

Maakuntakaava

Helsingin yleiskaavoitusta ohjaa vuonna 2007 voimaan tullut Uudenmaan maakuntakaava. Maakuntakaavaa uudistetaan parhaillaan ja tavoitteena on, että kaava hyväksytään maakuntavaltuustossa vuonna 2012.

Uudistetussa maakuntakaavassa on neljä keskeistä suunnitteluperiaatetta: alue- ja yhdyskuntarakenteen eheyttäminen, metropolialueen kilpailukyyn vahvistaminen, kaupan palveluverkon suunnitteleminen osaksi alue- ja yhdyskuntarakennetta sekä kylien ja muun hajarakentamisen ohjaaminen.

Maakuntakaavaehdotuksessa metropolialueen kasvu ohjataan ensisijaisesti nykyisen yhdyskuntarakenteen yhteyteen. Maakunnan kilpailukyky turvataan varautumalla uusien raideyhteyksien toteuttamiseen Helsingistä Turun ja Pietarin suuntiin. Lisäksi kaavassa osoitetaan muun muassa Helsinki-Tallinna-yhteys, Lentorata ja Pissararata. Kilpailukykyä vahvistavia kaavan asiakokonaisuuksia ovat myös poikittaisten ja säteittäisten liikenneyhteyksien vahvistaminen. Maakuntakaavaehdotukseen on

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (2009)

- Ohjaa maakuntakaavan ja yleiskaavan laadintaa

Uudenmaan maakuntakaava (2012)

- Ohjaa Helsingin uuden yleiskaavan laadintaa

Helsingin uusi yleiskaava (2016)

- Ohjaa tulevia asemakaavan muutoksia

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja Uudenmaan maakuntakaavat ohjaavat Helsingin yleiskaavan laadintaa. Helsingin uusi yleiskaava tulee ohjaamaan asemakaavan muutoksia saatuaan lainvoiman.

merkitty poikittaiset joukkoliikenteen yhteysvälit. Seudullisen vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittuminen sekä hankkeiden mitoitus ja ajoitus kytketään entistä tehokkaammin tukemaan muun yhdyskuntarakenteen kehitystä.

Yleiskaavat

Helsingin nykyinen yleiskaava, Yleiskaava 2002, tuli Malmin lentokentän aluetta lukuun ottamatta lainvoimaiseksi vuonna 2007. Tämän jälkeen on laadittu Helsingin maanalainen yleiskaava vuonna 2011 sekä useita osayleiskaavoja. Voimassa oleva osayleiskaava on Jätkäsaaren, Keski-Pasilan, Kalasataman, Kuninkaantammen ja Kruunuvuorenrannan alueilla. Kaavat on laadittu vuosina 2006–2011. Näillä alueilla osayleiskaavat korvaavat Yleiskaava 2002:n eli ne ohjaavat alueiden tarkempaa suunnittelua.

Tällä hetkellä on valmisteilla osayleiskaava Hernesaareen, Pohjois-Haagaan, Meri-Rastilan länsirantaan, Koivusaareen, Kivinokkaan ja Vartiosaareen. Lisäksi Östersundomin alueelle on valmisteilla Östersundomin yhteinen yleiskaava Helsingin, Vantaan ja Sipoon yhteistyönä. Tavoitteena on, että Östersundomin yhteinen yleiskaava hyväksytään vuoden 2013 aikana.

Asemakaavat

Helsinki on lähes kokonaan asemakaavoitettu. Asemakaavoittamattomia alueita on vielä mm. Pohjois-Vuosaaressa, Ramsinniemessä ja Meri-Rastilan länsirannassa, Vartiosaaressa, Vanhankaupunginlahden pohjoisosissa, Kivinokassa, Herttoniemen selänteellä, Santahaminassa, Pasilan entisellä alaratapihalla, Metsälän-Maunulan-Patolan välisellä alueella Tuusulanväylän molemmin puolin ja Malmin lentokentän pohjoisosassa. Östersundomin alue on vielä lähes kokonaan asemakaavoittamatta. Uusi yleiskaava tulee ohjaamaan asemakaavojen laatimista sekä voimassa olevien asemakaavojen muuttamista.

Muita lähtötietoja

Helsingin yleiskaavan laatimisessa huomioidaan lähtötietoina useita tekeillä olevia tai jo laadittuja strategioita, suunnitelmia ja selvityksiä. Tärkeimmät niistä on koottu ohaiseen luetteloon.

YLEISKAAVAN LAATIMISESSA HUOMIOITAVIA STRATEGIOITA, SUUNNITELMIA JA SELVITYKSIÄ:

Helsingin strategiaohjelma 2009-2012 (Kaupunginvaltuusto 2009)¹

Helsingin seudun kehityskuva 2050, "Rajaton Metropol" MAL-neuvottelukunnan puheenvuoro (Helsingin seudun 14 kunnan yhteinen kehityskuva, MAL-neuvottelukunta 2011)

Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma (HLJ 2011), HLJ 2015:n tekeminen on alkanut²

Kotikaupunkina Helsinki 2012 – Asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelma 2012 (Kaupunginvaltuusto 2012)

Kaupungista seutu ja seudusta kaupunki, Helsingin maankäytön kehityskuva (Kaupunkisuunnittelulautakunta 2008, Ksv julkaisu 2008:4)

Helsingin kaupungin ympäristöpolitiikka (Kaupunginvaltuusto 2012)

1 Helsingin strategiaohjelma tehdään aina valtuustokauden alussa. Helsingin strategiaohjelmaa 2013-2016 valmistellaan. Kaupunginvaltuusto päättää uudesta strategiaohjelmasta keväällä 2013.

2 Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma (HLJ 2011) on Helsingin seudun 14 kunnan alueelle Helsingin Seudun Liikenne -kuntayhtymän (HSL) johdolla vuonna 2011 valmistunut liikennesuunnitelma.

4. Mitä asioita selvitetään ja tutkitaan yleiskaavoituksessa?

Selvitystyön perusteet

Yleiskaavatyötä varten on jo tehty selvityksiä monista eri näkökulmista ja aiheista. Näiden perusteella on määritelty yleiskaavasunnittelun lähtökohtia ja tavoitteita. Suunnittelun edetessä selvitystarpeet tarkentuvat ja prosessin aikana tullaan tekemään erilaisia selvityksiä, tutkimuksia ja suunnitelmia, joita hyödynnetään sekä suunnittelussa että kaavan toteuttamisen vaikutuksia arvioitaessa.

Yleiskaavaan liittyviä tutkimuksia ja selvityksiä

- Helsingin ja Helsingin seudun väestöennusteessa 2012–2050 (Tietokeskus, Kaupunkitutkimus TA) on tehty neljä erilaista väestökasvuskasvunskenaariota. Nopeimman kasvunennusteen mukaan Helsinki kasvaa vuoteen 2050 mennessä 265 000 henkilöllä. Tämä tarkoittaa 192 000 uutta asuntoa seuraavan 40 vuoden aikana. Edellisen 40 vuoden aikana Helsinkiin rakennettiin noin 160 000 asuntoa.
- Kaavavarantonselvityksen (2012) mukaan vuoteen 2050 mennessä tulisi asemakaavoittaa asumiseen ainakin 9 miljoonaa kerrosalaneliometriä Östersundomin ja muiden nykyisten projektialueiden lisäksi, mikäli asuntokysyntä pysyy samana kuin tähän asti.
- Saavutettavuustarkasteluissa (2012) on selvitetty pääkaupunkiseudun yritysten ja palveluiden saavutettavuuden tämänhetkinen tilanne makrotasolla. Tarkasteluja tehdään koko yleiskaavatyön ajan keskittyen saavutettavuudessa tapahtuvien muutosten vaikutukseen joukkoliikenteeseen ja alueiden kilpailukykyyn sekä mahdolliseen alueiden eriytymiseen.
- Kaupunkitaloudellisissa tarkasteluissa (2012) on arvioitu väestöennusteeseen ja kaavavarantonselvitykseen perustuen kaavoituksen vaikutuksia mm. tonttitarjonnan riittävyteen, asuntojen hintoihin, työvoiman riittävyteen, kilpailukykyyn ja kaupunkituottavuuteen. Yleiskaavatyön aikana tehdään lisää selvityksiä ja ennusteita.
- Kansainvälisten vertailujen perusteella useissa eurooppalaisissa kaupungeissa on ollut esillä samanlaisia yhdyskuntarakenteen kehittämiseen liittyviä teemoja kuten monikeskisuus, esikaupunkialueiden tiivistäminen, tehokkaan joukkoliikenteen mahdollistaminen, energiaviisas kaupunkirakenne ja kaupunginosien eriarvoistumiskehityksen katkaiseminen.
- Maankäyttötarkasteluita tullaan tekemään tärkeimmillä muutosalueilla, joita ovat esimerkiksi Jokerireittien (nopeat poikittaiset joukkoliikennereitit: Jokeri 1, 2 ja 3) vaikutusalueet, Otaniemestä Pasilan ja Viikin kautta kulkevan ns. tiederaitiolinjan ympäristöt, asemaseudut, moottoritie-alueiden väylien ympäristöt sekä sellaiset kaupunginosat tai alueet, joiden väestö on ennusteiden mukaan vähenemässä. Lisäksi tehdään selvityksiä täydennysrakentamisen edistämiseksi.

- Palveluita ja elinkeinotoimintaa koskien on tekeillä selvityksiä seuraavista aiheista: yritysalueiden markkinalähtöiset skenaariot Helsingissä, alueelliset yritysklusterit sekä Helsingin yritysalueet. Vuonna 2013 käynnistetään kaupan ja julkisten palvelujen palveluverkkoselvitys.
- Viheralueiden strategisessa kehityskuvassa muodostetaan näkemys Helsingin viheraluerakenteesta tulevaisuudessa ja selvitetään virkistykseen, kulttuuriympäristöön, maisemaan ja luontoon liittyviä kysymyksiä. Teemoina ovat virkistysalueiden toiminnallinen kehittäminen, viherverkostokaupunki, maiseman kulttuuriarvojen vaaliminen ja arvottaminen, ilmastonmuutoksen haasteisiin vastaaminen viheralueilla, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, hulevedet, pienvedet ja rannat.
- Liikenneselvitykset ja -suunnitelmat pohjautuvat liikennejärjestelmäsuunnitelmiin HLJ 2011 ja HLJ 2015.
- Teknisissä selvityksissä paneudutaan yhdyskunnan huollon tarvitsemaan infrastruktuuriin.
- Ilmastonmuutosta koskevissa selvityksissä paneudutaan mm. seudullisten väestönsijoittumisskenaarioiden ilmastovaikutuksiin, jotta saadaan suuntaa-antavia arvioita vaihtoehtoisten kaupunkirakenteen kehityskulkujen ilmastovaikutuksista.

5. Miten vaikutuksia arvioidaan?

Suunnittelu- ja vaikutusalue

Helsingin uusi yleiskaava laaditaan koko Helsingin alueelle. Kaava-alueeseen ei kuitenkaan kuulu vuonna 2009 Helsinkiin Sipoosta liitetty Östersundomin alue, sillä alueelle laaditaan parhaillaan yhteistyössä Sipoon ja Vantaan kanssa Östersundomin yhteistä yleiskaavaa. Lisätietoa kaavasta saa verkkosivuilta www.yhteinenostersundom.fi.

Helsingin yleiskaavan vaikutusalue on pääasiassa pääkaupunkiseutu ja Helsingin seutu. Esimerkiksi asuntorakentamisen määrällä ja sijainnilla tai liikenneratkaisulla on merkittäviä seudullisia vaikutuksia. Valtakunnallisia vaikutuksia syntyy muun muassa valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden soveltamisen sekä suurten liikenneratkaisujen kautta. Alueet, joille olennaisia vaikutuksia syntyy, tarkentuvat kaavatyön aikana.

Arvioitavat vaikutukset

Vaikutusten arviointi tuottaa tietoa uuden yleiskaavan toteuttamisen merkittävistä vaikutuksista. Vaikutuksia koskevaa tietoa tuotetaan ja hyödynnetään läpi koko kaavaprosessin.

Vaikutusarviointit pohjautuvat olemassa oleviin sekä kaavaprosessin kuluessa laadittaviin selvityksiin. Arviointityöstä vastaa kaavoittaja. Merkittävä rooli arviointityössä on kaupungin virastojen ja liikelaitosten asiantuntijoilla. Tarvittaessa käytetään ulkopuolisia asiantuntijoita. Arvioinnissa hyödynnetään uusia suunnittelua tukevia työkaluja, joita ovat mm. kaupunkisuunnitteluvirastossa kehitetty kaavoituksen arviointi- ja seurantatyökalu (KARVI), Helsingin ja VTT:n yhteistyössä kehittämä kaavoituksen ekotehokkuuden arviointityökalu (HEKO) sekä Helsingin, kolmentoista muun kaupungin sekä alan keskeisten tutkimuslaitosten (VTT, SYKE, Aalto-yliopisto) yhteistyönä kehitettävä vastaava ekotehokkuuden arviointiin tarkoitettu työkalu (KEKO).

Yleiskaavan toteuttamisen vaikutuksia arvioidaan ”Yleiskaavan vaikutusten arvioinnin aihealueita” -luettelon aihealueisiin liittyen. Luettelo tarkentuu työn edistymisen myötä. Vaikutusten arvioinnin tuloksia esitellään suunnittelun kuluessa osana kaavamateriaalia. Arvioinneista laaditaan yhteenveto kaavaselostukseen.

Yleiskaavan vaikutusten arvioinnin aihealueita

- **Alue- ja yhdyskuntarakenne:** Arvioidaan asutuksen ja työpaikkojen, palvelujen sekä virkistysalueiden määrää ja sijoittumista, yhdyskuntarakenteen toimivuutta ja eheyttä sekä olemassa olevan yhdyskuntarakenteen, palveluverkkojen ja yhdyskuntateknisten verkostojen hyväksikäyttömahdollisuuksia.
- **Liikenne:** Arvioidaan vaikutuksia liikenteen järjestämiseen ja kustannuksiin, liikennemääriin, ympäristöön, joukkoliikennejärjestelmään, päätie- ja pääkatuverkkoon, pyöräilyn ja jalankulun pääverkkoihin sekä liikenteen toimivuuteen.

- **Yhdyskunta- ja energiatalous:** Arvioidaan kaavan vaikutuksia kaupunkitalouteen. Energiataloutta tarkastellaan energiantuotannon, -jakelun ja -kulutuksen näkökulmista.
- **Teknisen huollon järjestäminen:** Paneudutaan seudullisuuden ja huoltovarmuuden näkökulmiin.
- **Luonto, luonnon monimuotoisuus ja luonnonvarat:** Arvioidaan rakentamisen ja lisääntyvän virkistyskäytön vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen ja Natura-alueisiin.
- **Maisema, kaupunkikuva, kulttuuriperintö ja rakennettu ympäristö:** Arvioidaan vaikutukset valtakunnallisesti ja paikallisesti merkittäviin maisema-alueisiin, kulttuuriympäristöihin, rakennusperintöön, muinaismuistolain mukaisiin muinaisjäänöksiin ja rakennettuihin ympäristöihin.
- **Maa- ja kallioperä, vedet:** Arvioidaan kaavan toteuttamisen vaikutuksia.
- **Ihmisten elinolot ja elinympäristö:** Arvioidaan toimintaympäristöjen ympäristöterveydellisyyttä ja -turvallisuutta, viihtyisyyttä ja toimivuutta, maankäyttöratkaisujen mahdollistamaa asuntotarjontaa sekä eri väestöryhmien toiminta- ja virkistysmahdollisuuksia. Lisäksi arvioidaan vaikutukset palveluihin ja palveluverkkoon.
- **Ilmastovaikutukset:** arvioidaan kaavan toteuttamisen vaikutuksia ilmastomuutokseen ja ilmaston muutokseen sopeutumiseen.
- **Ekotehokkuus:** Arvioidaan yleiskaavan kokonaisekotehokkuutta.
- **Elinkeinoelämän toimintaedellytykset:** Kaavan vaikutuksia arvioidaan elinkeinoelämän sijoittumismahdollisuuksien ja toimintaedellytysten näkökulmasta.

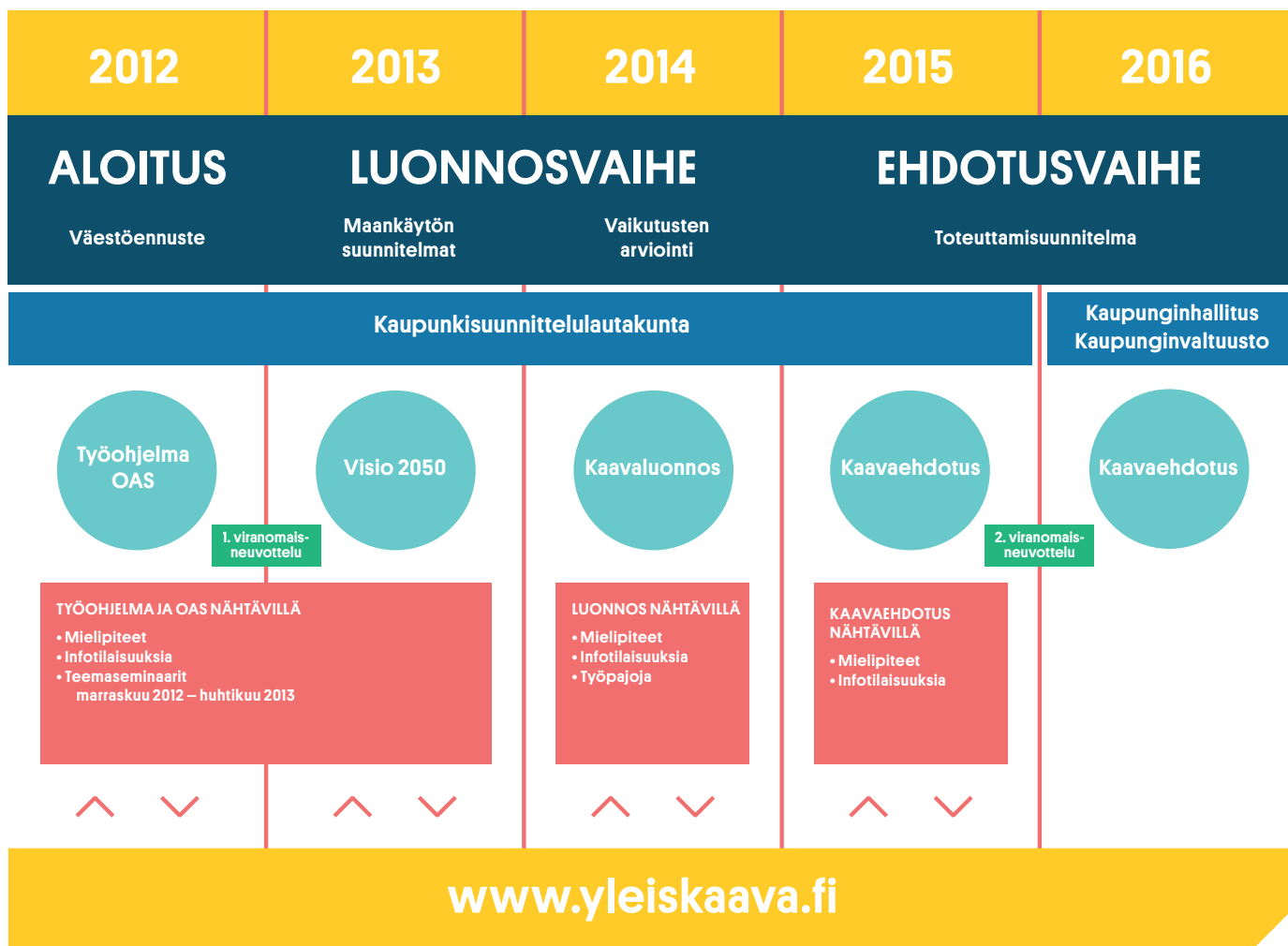
6. Miten kaavoitus etenee?

Yleiskaavaprosessin aikataulu

Vuonna 2012 suunnittelua varten on jo tehty erilaisia selvityksiä ja tutkimuksia. Vuoden 2012 lopussa tämä osallistumis- ja arviointisuunnitelma sekä yleiskaavoituksen lähtökohdat ja työohjelma ovat kaupunkisuunnittelulautakunnan käsittelyssä. Tämän jälkeen ne asetetaan julkisesti nähtäville. Vuonna 2013 tehdään yleiskaavan Visio 2050 sekä erilaisia maankäyttösuunnitelmia. Niiden pohjalta valmistellaan ensimmäinen versio yleiskaavakartasta eli yleiskaavaluonnos. Tavoitteena on, että visio käsitellään kaupunkisuunnittelulautakunnassa vuonna 2013. Kaavaluonnoksen käsittelyssä tavoiteaikataulu on vuosi 2014.

Vuonna 2014 yleiskaavaluonnosta tarkennetaan yleiskaavaehdotukseksi kaavaluonnoksesta saadun palautteen, vaikutusten arviointien, selvitysten yms. pohjalta. Samalla laaditaan kaavan toteuttamisohjelma. Tämänhetkisen arvion mukaan yleiskaavaehdotus on kaupunkisuunnittelulautakunnan käsittelyssä vuonna 2015 ja kaupunginhallituksen sekä kaupunginvaltuuston käsittelyssä vuoden 2016 aikana.

Yleiskaavaprosessin aikataulu ja osallistuminen.

7. Miten voin osallistua?

Osallistuminen

Yleiskaavan valmisteluun voi osallistua koko suunnitteluprosessin ajan useilla eri tavoilla: tulemalla mukaan tilaisuuksiin, osallistumalla keskusteluun yleiskaavan verkkosivuilla, ottamalla yhteyttä suunnittelijoihin tai jättämällä mielipiteen virallisina nähtävillöoloaikoina.

Hankkeen viestinnän ja vuorovaikutuksen tavoitteena on, että kaikki asiasta kiinnostuneet saavat tietoa suunnittelusta ja voivat osallistua keskusteluun Helsingin tulevaisuudesta.

Aineistot laitetaan virallisesti nähtäville vähintään kolmessa eri vaiheessa: työohjelman ja tämän osallistumis- ja arviointisuunnitelman valmistuttua sekä kaavaluonnos- ja -ehdotusvaiheissa. Nähtävillöoloaikoina järjestetään info- ja keskustelutilaisuuksia ja suunnitelmista on mahdollisuus esittää mielipiteitä. Aineistot ovat nähtävillä neljän viikon ajan vähintään seuraavissa paikoissa:

- Virka Info, Helsingin kaupungintalo, Pohjoisesplanadi 11–13
- Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston näyttelytila Laituri, Narinkka 2
- www.hel.fi/ksv, kohdassa ”Nähtävänä nyt”

Lisäksi järjestetään muita vuorovaikutteisia tapahtumia kuten seminaareja, työpajoja, keskustelutilaisuuksia sekä henkilökohtaisia tapaamisia. Prosessin käynnistää kaikille avoin seminaarisarja kaupungin tulevaisuudesta ja yleiskaavan eri teemoista. Seminaarit järjestetään marraskuun 2012 ja toukokuun 2013 välisenä aikana. Teemoja käsitellään myös pienemmissä erityiskohderyhmille suunnatuissa tilaisuuksissa. Yleiskaava on esillä myös huhtikuussa 2013 Laiturilla järjestettävillä kaupunkisuunnittelumessuilla.

Yleiskaavan verkkosivujen blogi avaa näkökulmia kaupungin kasvuun ja yleiskaavan teemoihin. Blogiin kirjoittavat hankkeen valmistelijat ja eri alojen asiantuntijat. Myös kaikki osalliset voivat ehdottaa käsiteltäviä aiheita. Jokaisen kirjoituksen yhteyteen avataan keskustelu, johon voi osallistua osoitteessa www.yleiskaava.fi.

Tämä osallistumis- ja arviointisuunnitelma sekä työohjelma ovat nähtävillä 22.11.2012–23.1.2013.

Mistä saan tietoa?

Yleiskaavaan liittyvä tieto kootaan hankkeen verkkosivuille osoitteeseen www.yleiskaava.fi. Sivuilta voi tutustua aineistoihin ja seurata suunnittelun etenemistä. Sivuilta löytyy myös ajantasainen tieto tapahtumista. Hankkeen kaikki asiakirjat löytyvät kaupunkisuunnitteluviraston verkkosivuilta www.hel.fi/ksv kohdasta ”Suunnitelmat kartalla”.

Nähtävillä oleva aineisto löytyy kaupunkisuunnitteluviraston verkkosivuilta kohdasta ”Nähtävänä nyt”. Nähtävillöoloajoista tiedotetaan myös lehti-ilmoituksilla vähintään tämänhetkisisä kaupunginvaltuuston hyväksymissä ilmoituslehdissä (Helsingin Sanomat, Hufvudstadsbladet ja Metro). Tarpeen mukaan käytetään myös eri kaupunginosissa ilmestyviä alueellisia lehtiä.

Lehti-ilmoituksia voidaan julkaista lisäksi yleiskaavaan liittyvistä tapahtumista ja keskustelutilaisuuksista. Tilaisuuksista tiedotetaan myös kaupunkisuunnitteluviraston ylläpitämällä Facebook-sivulla www.facebook.com/helsinkisuunnittelee.

Tietoa kaavoituksesta saa vuosittain keväällä julkaistavasta kaavoituskatsauksesta. Ajankohtaista tietoa saa vuorovaikutussuunnittelijoilta tai yleiskaavaa valmistelevalta suunnittelijoilta, joihin voi olla henkilökohtaisesti yhteydessä puhelimitse tai sähköpostilla.

Ketkä voivat osallistua?

Yleiskaavan valmisteluun voivat osallistua kaikki asiasta kiinnostuneet. Maankäyttö- ja rakennuslaki määrittelee, että osallisia ovat kaava-alueen ja sen vaikutusalueen maanomistajat ja -haltijat, asukkaat ja asuinosa- ja kiinteistöyhtiöt, alueella toimivat yritykset ja elinkeinon harjoittajat ja työssäkäyvät eli kaikki ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Lisäksi osallisia ovat yhdistykset, järjestöt ja yhteisöt, jotka toimivat alueella. Osallisia ovat myös viranomaiset, joiden toimialaa kaavassa käsitellään. Osallisia ovat ainakin:

- Asukkaat, työssäkäyvät, opiskelijat
- Yritykset
- Asukasyhdistykset ja muut kansalaisjärjestöt
- Erilaiset muut yhteisöt
- Helsingin kaupungin virastot ja laitokset
- Helsingin seudun kuntayhtymät
- Naapurikunnat ja Helsingin seudun muut kunnat
- Valtion viranomaiset
- Muut viranomaiset ja julkisyhteisöt

Ketkä laativat yleiskaavan?

Helsingin yleiskaavan valmistelusta vastaa kaupunkisuunnitteluvirasto. Mukana on monen alan asiantuntijoita kuten yleiskaavoittajia, eri alojen tutkijoita, maisemasuunnittelijoita, teknistaloudellisiin asioihin perehtyneitä suunnittelijoita, liikennesuunnittelijoita ja -tutkijoita sekä asemakaavoittajia.

Yleiskaavaa valmistellaan yhteistyössä kaikkien Helsingin kaupungin hallintokuntien, pääkaupunkiseudun ja Helsingin seudun kuntien, muiden viranomaisasiantuntijoiden ja julkisyhteisöjen kanssa. Lisäksi yhteistyötä tehdään asukkaiden, yritysten, pääkaupunkiseudun oppilaitosten, yhdistysten yms. kanssa.

Suunnittelun aikana viranomaisille ja muille asiantuntijoille järjestetään erillisiä neuvotteluja, seminaareja ja työpajoja. Kaavatyön aikana tehdään yhteistyötä erityisesti naapurikuntien ja seudun sekä valtion viranomaisten kanssa. Lisäksi järjestetään muita neuvotteluja tarpeen mukaan. Viranomaisilta pyydetään lausunnot ainakin kaavaluonnoksesta ja kaavaehdotuksesta.

Kaavaprosessin aikana järjestetään vähintään kaksi lakisääteistä viranomaisneuvottelua Uudenmaan ELY-keskuksen, ympäristöministeriön, kuntien sekä muiden tarvittavien sektoriviranomaisten kesken. Ensimmäinen viranomaisneuvottelu järjestetään tämän osallistumis- ja arviointisuunnitelman sekä työohjelman nähtävilläoloaikana marraskuussa 2012. Toinen neuvottelu järjestetään, kun kaavaehdotus on ollut nähtävillä ja siitä on saatu mielipiteet ja lausunnot.

Yhteystiedot

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto

PL 2100 (Kansakoulukatu 3)
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
www.hel.fi/ksv

Yleiskaavan valmistelu

Rikhard Manninen, yleiskaavapäällikkö, p. 310 37160
Marja Piimies, yleiskaava-arkkitehti, p. 310 37329
Anne Karlsson, johtava yleiskaavasuunnittelija, p. 310 37444

Liikennesuunnittelu

Matti Kivelä, toimistopäällikkö, p. 310 37145

Tekninen infra

Jouni Kilpinen, diplomi-insinööri, p. 310 37251

Maisemasuunnittelu, luonto ja kulttuuriympäristöt

Raisa Kiljunen-Siirola, maisema-arkkitehti, p. 310 37209

Viestintä

Heikki Mäntymäki, viestintäpäällikkö, p. 310 37368
Marja Lintula, tiedottaja, verkkoviestintä, p. 310 37462

Vuorovaikutus

Maija Mattila, vuorovaikutussuunnittelija, p. 310 37435
Juha-Pekka Turunen, vuorovaikutussuunnittelija, p. 310 37403

Julkaisut ja aineistot

Anniina Tolonen, yleiskaavasihteeri, p. 310 37438

Suoraan tietylle henkilölle osoitetut sähköpostiosoitteet ovat muotoa:

etunimi.sukunimi@hel.fi

Kattava lista yleiskaavan valmisteluun osallistuvista suunnittelijoista löytyy yleiskaavan verkkosivuilta.

Kirjalliset mielipiteet lähetetään osoitteeseen:

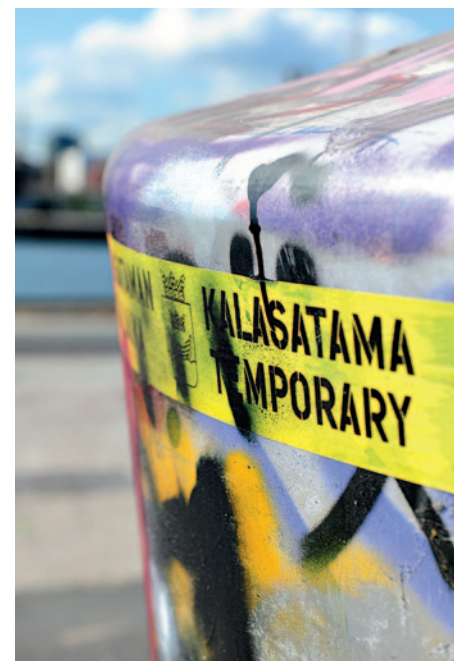
Helsingin kaupunki, Kirjaamo, Yleiskaava
PL 10, 00099 Helsingin kaupunki,
(käyntiosoite: Kaupungintalo Pohjoisesplanadi 11–13),
Sähköposti: helsinki.kirjaamo@hel.fi

HELSINGIN YLEISKAAVAN VERKKOSIVUT

www.yleiskaava.fi

Sivuilla voit osallistua keskusteluun Helsingin tulevaisuudesta, syventyä teemoihin blogissa ja seurata hankkeen etenemistä. Tervetuloa mukaan etsimään hyvän kaupungin kaavaa!

Oletko ajatellut Helsinkiä?

Yleiskaavan aloituspamaus maanantaina 26.11.2012 klo 17-20

Tule mukaan tekemään Helsingille yleiskaavaa! Yleiskaavan suunnittelun aloitustilaisuudessa pidetään kahdeksan miniesitystä, joilla valotetaan yleiskaavasuunnittelun näkökulmia. Olemme kiinnostuneita siitä mitä olet ajatellut tulevaisuuden Helsingistä. Miten Helsinkiä tulisi suunnitella? Mitä tulisi pohtia, tutkia ja ajatella?

Teemaseminaarien sarja Laiturilla

Keväällä 2013 järjestetään Helsingin tulevaisuuteen liittyvä seminaarisarja. Teemaseminaareissa väitellään, kuunnellaan, ideoidaan, neuvotaan, arvostellaan, keksitään ja ajatellaan asioita eri näkökulmista. Seminaarit pidetään kaupunkisuunnitteluviraston Laiturilla Narinkan laidalla (entinen linja-autoasema).

Teemaseminaarin alustavat aiheet ja ajankohdat

- **Kasvaako Helsinki?**
maanantaina 14.1.2013
- **Asuminen tulevaisuuden Helsingissä**
maanantaina 21.1.2013
- **Liikenne, logistiikka ja saavutettavuus**
maanantaina 4.2.2013
- **Elinkeinot ja kilpailukyky**
maaliskuussa 2013
- **Virkistys, vapaa-aika ja kaupunkikulttuuri**
maaliskuussa 2013
- **Kauppa ja palvelut**
huhtikuussa 2013
- **Energia ja ilmastonmuutos**
huhtikuussa 2013

Katso ajankohtainen tieto nettisivuilta osoitteesta: www.yleiskaava.fi

Kaupunkisuunnittelumessut Laiturilla 8.-13.4.2013

Seminaarien sarja huipentuu kaupunkisuunnittelumessuihin! Huhtikuussa 2013 kaupunkisuunnittelumessuilla on esillä yleiskaavaan liittyviä näyttelyitä, esityksiä ja keskusteluja.

Tilaisuudet ovat kaikille avoimia.